

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, старшого дослідника Червінчука Андрія Васильовича на дисертацію Воронюк Наталії Петрівни на тему: «Адміністративно-правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Актуальність обраної теми дисертації. Стан безпеки дорожнього руху в Україні залишається одним із найгірших серед країн європейського континенту. За питомими показниками аварійності у середньому в державах – членах Європейського Союзу на 100 тис. жителів припадає 5 відсотків загиблих у дорожньо-транспортних пригодах, тоді як в Україні такий показник становить 7,9 відсотка. Протягом 2022 року 14 409 (77,3%) дорожньо-транспортних пригод із загиблими та травмованими сталося в населених пунктах України, тобто там, де здійснюють свої повноваження органи місцевого самоврядування. Саме ці органи публічного адміністрування, судячи зі світової практики, є одними з найважливіших суб'єктів загальнодержавної системи забезпечення безпеки дорожнього руху, адже до їх відання належать питання оперативного вирішення нагальних проблем транспортної безпеки на місцях.

Водночас сучасний стан правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування у сфері транспортної безпеки не відповідає реаліям сьогодення та запитам суспільства. Порядок взаємодії цих органів з іншими суб'єктами публічної адміністрації з питань забезпечення безпеки дорожнього руху немає чіткої регламентації, а тому загальна ефективність діяльності із упередження дорожньо-транспортного травматизму залишається низькою. Попри значну кількість наукових робіт, у яких вчені-правники приділяли увагу безпеці дорожнього руху, питання ролі органів місцевого самоврядування в забезпеченні безпеки дорожнього руху на даний час досконало не досліджувалися. З огляду на зазначене вище, актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Воронюк Наталії Петрівни на тему: «Адміністративно-правове регулювання діяльності органів місцевого

самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» не викликає жодних сумнівів, адже його результати дозволять вирішити ряд проблем практичного та теоретичного характеру.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості переважної кількості результатів дослідження Н.П. Воронюк забезпечено використанням значного обсягу наукових джерел, нормативно-правових актів та їх проєктів, а також належних наукових методів, що дозволило здобувачці сформулювати перелік важливих наукових положень, висновків та рекомендацій.

Зважаючи на поставлену мету наукового дослідження, що полягає у здійсненні комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху шляхом узагальнення науково-теоретичних підходів, чинного законодавства, практики його застосування, міжнародного досвіду, на основі чого сформулювати теоретико-практичні висновки та пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та діяльності органів місцевого самоврядування у вказаній сфері, дисертанткою були вірно визначені завдання та успішно вирішені.

Структура роботи обумовлена завданнями, що ставить перед собою дисертантка.

Дисертаційне дослідження Н.П. Воронюк будується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що дозволило авторці, серед іншого, запропонувати необхідний понятійний інструментарій. Заслужують на увагу також намагання дисертантки працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного з виходом на конкретні науково-практичні рекомендації. Це значною мірою зумовлено і характером дослідницької бази – здобувачка творчо використала окрім наукових праць з

адміністративного права, наукові розробки із загальної теорії держави і права, теорії державного управління та інших галузевих правових наук, що є свідченням комплексного, системного підходу до виконання наукового дослідження.

Належний ступінь наукової обґрунтованості і достовірності результатів дослідження забезпечено, крім цього, використанням як загальнонаукових, так і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання із застосуванням системного підходу, застосування яких дозволило авторці розглянути явища, процеси та правові документи у взаємозв'язку окремих елементів, виявити усталені напрямки і закономірності в цілому. В ході виконання роботи авторкою застосовано низку методів, характерних для наукових робіт, зокрема, таких як: діалектичний, історико-правовий, логіко-семантичний, порівняльно-правовий, метод структурного аналізу, методи систематизації та узагальнення явищ тощо. Не викликає сумнівів, що зважене використання загальнонаукових методів спільно зі спеціальними значною мірою дозволило авторці здійснити комплексне дослідження проблем адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху, а також виробити рекомендації та пропозиції, які є обґрунтованими і цікавими як з наукової, так і практичної точки зору.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем діяльності органів місцевого самоврядування із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні.

Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного та міжнародного законодавства, осмисленні наукових доробків вітчизняних та іноземних вчених та практиків, результатах опитування, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень,

що певною мірою обумовлено глибиною дослідницької бази.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним дослідженням у якому наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, спрямованого на проведення комплексного аналізу адміністративно-правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху, в якому на основі вивчення законодавства, правозастосовної практики, рекомендацій міжнародних інституцій та досвіду зарубіжних держав визначено роль органів місцевого самоврядування у вказаній сфері, виявлено недоліки у правовому регулюванні, розроблено рекомендації щодо їх усунень, визначено шляхи оптимізації функціонування та взаємодії всієї системи органів публічної адміністрації у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Так, у процесі проведеного дослідження авторкою вперше запропоновано діяльність органів публічної адміністрації по забезпеченню безпеки дорожнього руху визначати за двома напрямками: 1) як превентивну діяльність – це діяльність по запобіганню реальним чи потенційним загрозам виникнення дорожньо-транспортних пригод, зменшення їх негативних наслідків; 2) як поставарійну діяльність, спрямовану на подолання наслідків дорожньо-транспортних пригод. Запропоновано класифікацію та розкрито види дій у превентивній діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху, а також поставарійних заходів за часом їх вжиття. Визначено класифікацію діяльності органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в залежності від спрямованості, а саме: відносини, що складаються в процесі забезпечення безпеки автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів та інших місць, призначених для пересування людей та перевезення вантажів за допомогою транспортних засобів; відносини, що складаються в процесі забезпечення безпечної поведінки учасників дорожнього руху; відносини, що складаються в процесі забезпечення безпечності транспортних засобів; відносини, що складаються в процесі

забезпечення безпечності вантажів; відносини, що складаються в процесі подолання наслідків дорожньо-транспортних пригод. Сформульовано основні напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності органів в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху шляхом розмежування компетенції місцевих рад та їх виконавчих органів, розмежування компетенції органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної виконавчої влади. Обґрунтовано визначення на законодавчому рівні особи, яка є відповідальною за забезпечення безпеки дорожнього руху в межах територіальної громади.

Заслужують на увагу спроби автора удосконалити: 1) понятійну базу досліджуваної проблематики, зокрема надати власне бачення дефініцій: «безпека дорожнього руху», «забезпечення безпеки дорожнього руху», «безпекова інфраструктура», «безпечність транспортного засобу», «безпечний вантаж», «безпечна поведінка учасника дорожнього руху»; 2) наукові підходи до визначення безпечності як ознаки автомобільної дороги; 3) наукові розробки щодо наявності в органах місцевого самоврядування законодавчо встановленої можливості видання нормативно-правових актів, які визначають засади політики у сфері безпеки дорожнього руху на певній території.

Слід зазначити, що у роботі містяться й інші слушні узагальнення та пропозиції.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, значною мірою аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати достатній науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та в основному аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження: запропоновані й обґрунтовані Н.П. Воронюк положення та рекомендації становлять певну наукову цінність, оскільки в дисертації по-новому вирішено важливе наукове завдання, що має суттєве значення для розвитку адміністративного права.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення, висновки і пропозиції можуть бути використані:

- в практичній діяльності – для поліпшення роботи органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Державне підприємство 22 «Фінансування інфраструктурних проектів» Державного агентства інфраструктурних проектів України; довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Комунального підприємства «Інформатика» (КП «Інформатика») виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 03 лютого 2023 р. № 356-182); довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Комунального підприємства «Центр організації дорожнього руху» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 28 лютого 2023 р. № 053/04-03/1565);

- у правотворчості – при розробленні проектів Законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розміщення транспортних засобів на об'єктах благоустрою» (№ 8346 від 11 січня 2023 р.); «Про внесення змін до Закону України «Про дорожній рух» щодо забезпечення планування заходів для підвищення безпеки дорожнього руху» (№ 8353 від 12 січня 2023 р.); «Про внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо врахування вимог безпеки дорожнього руху при плануванні та забудові територій» (№ 8354 від 12 січня 2023 р.); «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення вивчення правил безпеки дорожнього руху» (№ 8356 від 12 січня 2023 р.) (довідки щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження народного депутата України В.В. Крейденко № 257-23 від 22 лютого 2023 р.; № 258-23 від 22 лютого 2023 р.; № 259-23 від 22 лютого 2023 р.; № 260-23 від 22 лютого 2023 р.);

- в освітньому процесі – при підготовці та проведенні лекційних, семінарських і практичних занять зі здобувачами вищої освіти з

адміністративного права, публічного адміністрування, адміністративної відповідальності, безпеки дорожнього руху (акт Національної академії внутрішніх справ від 28 березня 2023 р.); 23 – науково-дослідній сфері – як основа для подальших досліджень загальноправових питань правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Вивчення змісту дисертації та наукових публікацій дає змогу дійти висновку про відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи порушення інших видів принципів та правил академічної доброчесності, які могли б поставити під сумнів самостійний характер рецензованого дослідження. Зазначене підтверджується наявністю відповідних посилань на згадані автором по тексту літературних джерел, зокрема під час використання ідей, розробок, відомостей тощо.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Визнаючи загалом високий теоретичний рівень роботи, її суттєве практичне значення, слід відзначити, що окремі положення дисертаційної роботи є дискусійними, потребують подальшого уточнення та конкретизації. Зокрема:

1. Досліджуючи поняття та структуру безпеки дорожнього руху як сфери впливу органів місцевого самоврядування по її забезпеченню (підрозділ 1.2.), авторка обґрунтовано піддає критиці поняття «безпека автомобільних доріг», запроваджене у 2020 році Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо управління безпекою автомобільних доріг». Однак власного формулювання цієї дефініції пані Воронюк не наводить.

2. Розмірковуючи про безпечність транспортних засобів на с. 63-64 рукопису Наталією Петрівною пропонується ввести градацію транспортних засобів за характеристикою безпечності та запровадити обмеження швидкості руху, відповідно до групової належності цих засобів. Але те, яким чином має здійснюватися контроль за дотриманням водіями запроваджених обмежень швидкісного режиму залишилися поза увагою дисертантки.

3. На с. 90 дисертації авторка дійшла висновку, що з метою ефективного управління у сфері безпеки дорожнього руху в межах територіальних громад доцільно у структурі виконавчих органів місцевих рад створити підрозділ, відповідальний за забезпечення безпеки дорожнього руху. Водночас на с. 89 наводяться аргументи про самостійність органів місцевого самоврядування у визначенні власної структури. Тому необхідним є уточнення позиції авторки щодо суперечливості цих тверджень.

4. У підрозділі 2.2. визначення місць концентрації дорожньо-транспортних пригод віднесено до аналітичних дій превентивної діяльності органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Тоді як проведення лінійного аналізу аварійності, а також виявлення аварійно-небезпечних ділянок та місць концентрації дорожньо-транспортних відповідно до ст. 9 Закону України «Про дорожній рух» відноситься до компетенції власників автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів, а не органів місцевого самоврядування.

5. Розкриваючи превентивні заходи щодо безпечної поведінки учасників дорожнього руху на с. 130 здобувачка наголошує, що вивчення Правил дорожнього руху в частині прав та обов'язків водіїв має відбуватися на спеціалізованих курсах. При цьому поза її увагою залишилися новації, запроваджені Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження адміністративної відповідальності у сфері підготовки та допуску водіїв до керування транспортними засобами» від 13 липня 2023 року, відповідно до якого теоретичний іспит для отримання посвідчення водія складається особою, яка пройшла відповідну підготовку в акредитованому закладі або самостійно опанувала зміст теоретичного модулю типової навчальної програми з урахуванням категорій транспортних засобів.

Утім, зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної роботи, а характеризують її новаторський характер та складність предмету наукового аналізу, що викликає бажання дискутувати.

На підставі викладеного можна зробити **висновок**, що дисертаційне дослідження Воронюк Наталії Петрівни на тему: «Адміністративно-правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування по забезпеченню безпеки дорожнього руху» є завершеною працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

ОПОНЕНТ:

**Завідувач науково-дослідної лабораторії
з проблемних питань правоохоронної діяльності
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ
к.ю.н., старший дослідник**

Андрій ЧЕРВІНЧУК

Підпис завідувача науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності КННІ ДонДУВС Андрія Червінчука засвідчую:

**Старший діловод групи
документування службової діяльності
КННІ ДонДУВС**

Катерина ГОЛЯК